8.11., Събор на св. Архангел Михаил и другите небесни безплътни сили (Архангеловден)

Съботният ден срещу Архангеловден е една от трите задушници в годината – Архангелова задушница, в която почитаме починалите си близки и сродници. С вяра и надежда в Бога, раздавайки милостиня, се молим да спаси Съдията душите им, когато дойде Денят на Всеобщото Възкресение и Последен Съд.

Църквата е определила този ден в чест на светите ангели и най-вече на св. Архангел Михаил, когото счита за вожд на небесните сили.

На Църквата са известни имената на Седем първенствуващи ангели, които винаги стоят пред престола на Господа: Архангел Михаил, вожд на небесните сили и борец против духовете не тъмнината, изобразяван с копие в ръка, а с краката си тъпчещ дявола; Архангел Гавриил – известител на тайните Божии; Рафаил – церител на недъзите; Уриил – просветител на душите; Салатиил – почита се като молител и застъпник пред Бога; Йехудиил – прославител на Господа; Варахиил – подател на Божиите благословения. Всички ангели се считат пазители на човеците.

В деня на своето кръщение, всеки се сдобива със свой ангел–пазител, който се моли за него на Бога, съветва го да върши добри дела и скърби за него, когато греши. В молитвата към ангела-хранител ние казваме: „Свети ангеле, който си ми даден от Бога, добри мой пазителю, моля ти се, избави ме от всякакви напасти, спаси ме от скърби!“

Деветте ангелски чина се разделят на три йерархии: висша, средна и низша, във всяка от които има по три чина. Първата, най-висшата, съставят серафимите, херувимите и престолите.

Най-близо до Създателя стоят шестокрилите серафими. На еврейски език името им означава „горящ“. Те горят – според казаното: „Ти правиш Ангелите Си ветрове и служителите Си огнен пламък“. Те горят от любов към Бога, а и другите подбуждат към такава любов.

Многоочитите херувими сияят със светлината на богопознанието, със знанието на тайните Божии и дълбината на Неговата премъдрост. Тяхното име в превод от еврейски език означава „проникване, разбиране, излияне на премъдростта“. Чрез тях се преподава мъдрост и просвещение.

Богоносните престоли се наричат така, защото на тях като на разумни престоли почива Бог. А богоносни са не по същество, а по благодатта, дадена им за тяхното служене.

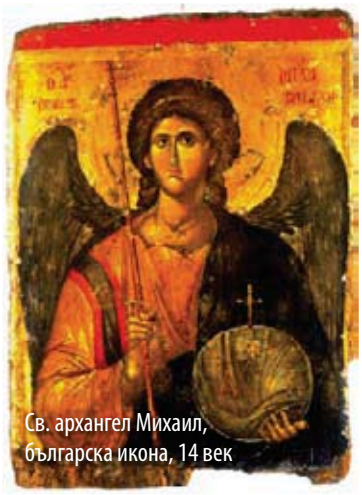
Св. архангел Михаил, българска икона, 14 век

Средната йерархия също съдържа три чина на свети ангели: господства, сили и власти.

Господствата се наричат така, защото владеят над останалите чинове на ангелите. Свободни от робския страх, те добрволно и с радост служат на Бога и преподават умението за мъдро управление на владетелите, поставени от Бог на местата им, та добре да управляват поверените им области. Освен това ни учат да смиряваме в себе си непотребните желания и страсти, да подчиняваме плътта на духа и да бъдем по-горе от всяко изкушение.

Силите, които са изпълнени с божествена мощ, незабавно изпълняват волята на Всевишния и Всемогъщ свой Господ. Те вършат и превелики чудеса и преподават чудотворството на Божиите угодници, за да могат те да вършат чудеса, да изцеляват всяка болест. Светите сили помагат и на отрудените човеци в носенето на възложеното върху тях и укрепяват всеки човек в търпението, та той да претърпява всички беди.

Властите се наричат така, защото имат власт над дявола, за да усмиряват властта на бесовете, да отблъскват изкушенията, с които те нападат човеците. Помагат за прогонването на злите помисли и победата над дявола.

В най-нисшата йерарцхия също има три чина: начала, архангели и ангели.

Началата се наричат така, защото началстват над нисшите ангели, насочвайки ги в изпълнението на божествените повеления. На тях е поверено също и управлението на Вселената и закрилата на всички царства и княжества, на всички земи, народи и племена.

Архангели се наричат великите благовестници, благовестящи великото и преславното. Те откриват пророчествата, познанието и разбирането на Божията воля. Укрепяват в човеците светата вяра, като просвещават техния ум с познанието на светото Евангелие.

Ангелите в небесната йерархия стоят по-ниско от всички чинове и от всички тях са най-близо до хората. Те възвестяват Божиите тайни и намерения и учат хората да живеят добродетелно и праведно. Те пазят всекиго от вярващите, укрепяват ги, за да не паднат, падналите – повдигат и никога не ги оставят, дори и да са съгрешили.

Но всички небесни чинове се наричат с общото име „ангели“, защото думата е название не на същност, а на служенето, което е общо за всички тях. ■

6 декември, Св. Николай, архиепископ Мирликийски, Чудотворец

Паметта му честваме два пъти през годината: на 6 декември, когато светителят се представил на Господа и на 9/22 май – денят на пренасяне на светите му мощи от град Мир в Бари. Всеки четвъртък през годината също е посветен на неговата памет.

Св. Николай се родил през втората половина на III в. в Патара, град в малоазийската област Ликия. Още от детски години проявявал ония добродетели, чрез които се прославил пред Бога и човеците. Когато стигнал юношеска възраст, неговият чичо Николай, епископ Патарски, уговорил родителите му да посветят сина си на служение Богу и скоро го възвел в чин презвитер. След смъртта на родителите си Св. Николай употребил всичкото си наследство за добри дела, стараейки се да не го знаят тия, на които правел благодеяния.

Горейки от любов към Бога, той се поселил в един манастир и желаел всичкия си живот да посвети на Господа. Но Господ му отредил друг път. Една нощ св. Николай чул глас, който му говорел: „Николай, това не е оная нива, на която можеш да принесеш очаквания плод. Обърни се към людете, та в тебе да се прослави името Ми!“ Покорен на Божията воля, Николай оставил избрания от него живот и се отправил в Мир (главен град в областта Ликия), без да знае за какво го предназначава Господ, но готов да изпълни Неговото повеление.

В същото време в гр. Мир избирали архиепископ. Събралите се епископи се затруднявали в избора и молили Бог да просвети разума им. Господ Бог чул молитвата им и на един от тях открил волята Си. Явил се сияещ с неземна светлина, и му заповядал същата ранна сутрин да застане на църковните врата и да очаква минаващите. „Пръв, който влезе – казал той – е избраният от Бога, името му е Николай“. Епископът така и направил. Между това св. Николай пристигнал в Мир, прекарал почти всичкото време в молитва и тая сутрин, по свой обичай, отишъл в храма да слуша утренята. Току що прекрачил вратата, и епископът го спрял и попитал за името. „Николай, раб на твоя светиня, Владико“ – отговорил той смирено. Тогава епископът, като го хванал за ръка, довел го в храма и го поставил сред другите епископи. Сам Николай в дълбоко смирение, искал да се отрече от високия сан, но се покорил на волята Господня и приел архиепископството.

Св. Николай, икона от манастира Хилендар, Света гора, 14 в.

Станал пастир на Мир-Ликийската църква, св. Николай разсъждавал, че повече от преди трябва да живее не за себе си, а за другите и неуморно се грижел за благото на тия, които били поверени на грижите му. Всички приемал с бащинска любов, изслушвал всякакви молби и оплаквания, охотно давал помощ и съвет, с твърдост се застъпвал за невинните и обидените. За всичко се обръщали към него и търсели неговата помощ. Всички били убедени, че в негово лице ще намерят защитник на правдата и изобличител на всяка несправедливост.

Като достигнал дълбока старост, той починал тихо и блажено, след кратко боледуване. Тялото му било погребано в катедралата на гр. Мир. Неговите нетлени мощи се оросявали от благовонно миро, от което много вярващи получавали изцерение.

През времето на византийския император Алексий I Комнин (11 – 12 в.) мощите му били пренесени от гр. Мир в гр. Бари, център на южноиталианската област Апулия, където се пазят и досега. Те били тържествено посрещнати от епископи, свещеници и възторжения народ на 9 май 1087 г., когато е установен празникът, наричан у нас „летен свети Никола“. ■